

kérdőjel

A Debreceni Orvostudományi Egyetem lapja 4. évfolyam 1995. december

A tartalomból:

Doktoravató

A Rektori
Hivatal hírei

Új tanszékvezető

Medikus
könyvesbolt

Az egyetemest
kereső művész

Húsz éves a III.
Belklinika

Vírusveszély a
computerekben

Doktoravató ünnepi tanácsülés

Doktoravató ünnepi tanácsülést tartottak az egyetem központi tanács-termében december 11-én.

Dr. Muszbek László rektor köszöntötte a megjelenteket, majd dr. Udvardy Miklós oktatási rektorhelyettes terjesztett elő jelentést az avatandó doktorokról. Bejelentette, hogy tizenhat magyar és egy külföldi állampolgár doktorrá avatására kerül sor. Ketten summa cum laude, tizenegyen cum laude, négyen pedig rite minősítést kaptak.

Az ünnepélyes eskütétel után a doktorrá fogadás következett, majd dr. Muszbek László rektor beiktatta az új doktorokat, ezt követően dr. Udvardy Miklós rektorhelyettes köszöntőjét hallgatták meg a tanácsülés résztvevői.

Pirkó István és Tankó László summa cum laude, Balla Zsolt, Dobi Bálint, Füle Károly, Hován Márta, Korláth Zalán, Lengyel András, Lovas Gyöngyi, Molnár Andrea, Nagy Anna, Sárdi Péter, Simon Ágnes cum laude, Angalét István, Gehard Haider, Kiss Nándor, Offertáler László rite minősítésű diplomát vehetett át.

A Rektori Hivatal hírei

A Debreceni Orvostudományi Egyetem Tanácsa 1995. október 30-án tartotta az 1995/1996. tanévi rendes ülését Muszbek László rektor elnöklésével.

Rektori beszámoló

Muszbek László elmondta, hogy felső döntés értelmében a School of Public Health központja Debrecenbe kerül. Utalt a gyógyszerészképzéssel kapcsolatban a Kossuth Lajos Tudományegyetem és a DOTE közös folyamodványára, amelynek eredményeként a Felsőoktatási Tudományos Tanács, valamint az Országos Akkreditációs Bizottság jóváhagyta a gyógyszerészeti kar létesítését Debrecenben. Az Egészségügyi Főiskolai Szak átvételével kapcsolatban Lukácskó Zsolt főigazgatóval együtt folytatott tárgyalások eredményeként kilátás van a főiskola miskolci elhelyezésének megoldására és a főiskolai képzés gyógytornász, valamint védőnői szakon való újraindítására a jövő tanévtől.

A debreceni önkormányzat közgyűlésén megkezdett tárgyalások tovább folynak a város vezetőivel a főiskola debreceni tagozatának megindítása érdekében. Remény van arra, hogy a laboratóriumi analitikus szak beindításához a kubatúra rendelkezésre fog állni.

Tovább folytatódtak a főhatóságokkal kezdett megbeszélések. Ennek eredményeként dr. Lépes Péter helyettes államtitkár novemberben egyetemünkre látogat, így mód lesz közelebről megismertetni a DOTE problémáival.

A DOTE struktúraváltásával kapcsolatban alkalom nyílt Bokros Lajos miniszterrel is tárgyalásokat folytatni. Ennek eredményeképpen a pénzügyminiszter közölte, hogy a restriktív januárban nem fog tovább folytatódni. A minisztérium két dologban kíván előrelépni: a normatív finanszírozás bevezetésében, és a struktúraváltással kapcsolatos kérdésekben. A struktúraváltással kapcsolatban a három vidéki orvostudományi egyetem közös álláspontra jutott és megfogalmazta azokat az elveket, amelyek az orvosegyetemek, valamint az egészségtudományi egyetemek struktúraváltásban való részvételét szabályozzák. A Semmelweis Orvostudományi Egyetem nem járult hozzá a közös állásfoglaláshoz.

Oktatási rektorhelyettesi beszámoló

Udvardy Miklós rektorhelyettesi beszámolójában tájékoztatta az Egyetemi Tanácsot, hogy a felvételi előkészítő képzés (nulladik évfolyam) a tanács támogató állásfoglalása óta megkezdte munkáját Damjanovich Sándor professzor vezetésével, mintegy 120 résztvevővel. A működés eddig zökkenőmentes, folyamatos.

A tanulmányi osztály és TOK Iroda adminisztratív feladatainak összevonására, a hely- és software igények áttekintésére sor került. Schlammadinger József docens nem kívánja az iroda vezetését tovább végezni. Lelkiismeretes, szorgalmas és eredményes munkáját megköszönve a rektorhelyettes reményét fejezte ki, hogy tanácsadóként továbbra is segíti az iroda munkáját. Az oktatási bizottság ülésén meghallgatták dr. Tóth Lajosnak, a testnevelési tanszéki csoport vezetőjének beszámolóját. Az OB egyhangú szavazással erősítette meg, hogy kívánatosnak tartja a testnevelési foglalkozást a DOTE-n, s e feladat természetes végrehajtójának az egyetem testnevelési tanszékét tekinti. Egyben az ob, illetve az oktatási rektorhelyettes kötelezte dr. Tóth Lajost arra, hogy a legközelebbi OB-ülésre, a testnevelési tanszéki csoport kurzus jellegűen választható kreditpontos programjára a hallgatósággal egyeztetett, részleteiben is kidolgozott javaslatot tegyen.

Az OB meghallgatta Ilyés István egyetemi docens beszámolóját a Csaláadorvosképző Központ munkájáról. Értékelte a kétségtelen eredményeket, erőfeszítéseket, a tevékenység folyamatosságát és a nehézségeket. Osztotta ezt a nézetet, mely a Csaláadorvosképző Központ finanszírozásának, elhelyezésének gondjait érinti, s e nehézségek megoldásának fontosságára felhívta az egyetem vezetőségének figyelmét. Fontos, hogy a Csaláadorvosképző Központ a Phare és más pályázati formákba kapcsolódjék be. Egyhangú szavazattal támogatta az OB azt – a taktikai és stratégiai szempontból is fontosnak tekinthető – javaslatot, mely a közeljövőben egy DOTE Csaláadorvos- és Postgraduális Képzési Központ, mint önálló szervezeti egység létrehozására vonatkozik.

A TOK hallgatók fórumán számos panasz és hasznos észrevétel került napirendre, melynek feldolgozása, orvoslása folyamatban van. A hallgatók tiltakoznak írásbeli vizsgaeredményeik jogszerűtlenné tartható név szerinti, írásos kihirdetése miatt. Ezért a rektor azonnali intézkedésként azonosítási szám alkalmazását írta elő, a név szerinti írásos eredményhirdetést pedig a továbbiakban megtiltja. Hiányzik a TOK hallgatók diák-önkormányzati szerepe. Várjuk jelzésüket és a szervezésben, ha kell, segítséget nyújtunk.

Kifogás érte a hallgató-oktató arányt egyes elméleti tárgyaknál és sok bírálatot kaptak a klinikai gyakorlatok, elégtelen számuk és színvonaluk miatt. Egyes klinikai tárgyú vizsgák szervezettsége és színvonala sem felel meg a kívánatosnak.

Az első két évfolyam vizsgarendszere az angol és magyar képzés észrevételei alapján egyaránt módosításra szorul. Tetszetős lehet az az illetékes fórumok elé előterjeszhető elképzelés, mely szerint az első

két év vizsgáit általában szemeszter és ismétlési kö-
töttség nélkül, mintegy végső határidőként a második
év végéig lehessen letenni. Elégtelenség esetén is-
métlés, stb. szankciók következhetnek. Eltérő meg-
ítélést kaphatna az anatómia, azaz tantárgyblok-
ként, szekvenciálisan lehessen vizsgákat tenni. Az
OB tárgyalja azt a javaslatot is, amely szerint az
ötödév egyes szintetikus tárgyait heti kis óraszámú
szeminárium helyett a szigorlóév első két hetében
kurzusként kapják meg a hallgatók.

A nyelvoktatással kapcsolatban két határozatot
hozott az ob: A nyelvoktató tanárnak értelemszerűen
mindkét nyelv tudásával kell rendelkeznie, ha például
angolról magyarra tanít. Az angolról magyarra és
latinra, illetve a magyarról latinra történő oktatásban
a képzési elem, a részvétel fontos, nem a félévi
vizsga. Ezért ezentúl a Lektorátus háromfokozatú
szorgalmi jeggyel minősíti a hallgató részvételét és
teljesítményét, vagy jelzi ezek elégtelen voltát.

Az OB határozott bizonyos pályázatok, a köztár-
sasági ösztöndíj és demonstrátori díjak odaítélése te-
kintetében. Az OB javaslata az, hogy a demonstrátori
díj odaítélésére vonatkozó új szabályzat készüljön,
mely a jelenleginél jobban figyelembe veszi az inté-
zeti sajátosságokat és az oktatómunkát.

A továbbiakban három szavazást igénylő kérdé-
sen kérte az Egyetemi Tanács figyelmét. A moleku-
lárius biológus képzés szakakkreditációs kérelmet
nyújtott be. E korszerű, pályázati formában induló,
többféle kimenetet biztosító képzési forma akkreditá-
lása igen fontos része, feltétele egyetemünk intézmé-
nyi akkreditációjának is. A benyújtott anyag gondos-
an összeállított, színvonalas, igényes. A teljes
anyaghoz az érdeklődők hozzáférhetnek. Az OB egy-
hangú szavazással támogatta az akkreditációs kére-
lem továbbítását.

A DOTE nyíregyházi főiskolai tagozata a
gyógytornászképzésre kért akkreditációt. Az enge-
délykérésre a miskolci alapítványi támogatással in-
duló – folytatódó képzés lehetősége miatt van szük-
ség. Az OB az akkreditációs kérelmet egyhangú sza-
vazattal támogatta.

A korábbi tanácsülésen elhangzottak megfele-
lően egy, az oktatási rektorhelyettes által koordinált
tandíjbizottság, majd az EDJB foglalkozott az új
tandíj – ösztöndíj szabályzattal. Az ET felhatalma-
zást adott arra, hogy a végleges dokumentum elké-
szültéig is alkalmazhassák az EDJB segítségével a
graduális orvostanhallgatói tandíjmentességi kategó-
riákat. Eszerint tandíjmentesség a kiemelkedő tanul-
mányi eredmény vagy szociális rászorultság alapján
adható, a hallgatói létszám 20 százalékáig. Teljes
mentesség adható a köztársasági ösztöndíjasoknak,
továbbá abban az esetben, ha minden átlagszámításra
használt osztályzat jeles, és a II–VII. szemeszterben
legfeljebb két jó eredmény van, valamint a VIII–X.
szemeszterben egy jó érdemjegy esetén. 50
százalékos tandíjmentesség adható amennyiben a
II–VII. szemeszter jeles és három jó eredmény van,

illetve a VIII–X. szemeszter jeles eredménye, és két
jó érdemjegy esetén. Teljes vagy részleges mentesség
adható szociális okból, amennyiben a II–VI. sze-
meszterben a tanulmányi eredmény a 3,00-at eléri,
vagy VII–X. szemeszterben 3,50, vagy azt megha-
ladó. Minden Ph. D. hallgató 50 százalékos alapked-
vezményben részesül, s szociális indokkal kérhető a
teljes mentesség a beiratkozott létszám 10 százalékáig.

Klinikai rektorhelyettesi beszámoló

Szegedi Gyula klinikai rektorhelyettesi beszámó-
lójában a klinikai bizottság tevékenységéről szólna
hangsúlyozta a klinikai bizottság működtetésének
szükségességét, de fontosnak tartotta a bizottság mű-
ködésének az Egyetemi Tanáccsal történő összehan-
golását. Jelezte, hogy az elmúlt időszakban ülésezett
a klinikai bizottság és a Klinikai és Diagnosztikai
Egységek Igazgató Tanácsa.

Az intézetek 10 százaléka még nem kötött szer-
ződést az OEP-pel. A 10 százalékba tartozik egyete-
münk is. Ennek okaként a DOTE és az OEP között
két éve fennálló nézeteltérést említette. Egyetemünk
a közeljövőben tárgyalásokat folytat az OEP-pel, s
talán lehetőség nyílik a viták orvoslására és szerző-
dészkötésre egyaránt. Az OEP által elvont 47 milliő
forint említése kapcsán megjegyezte, hogy ebből az
összegből valamennyi visszatérítésre kerül.

Bíró Vilmos professzor felszólalásában jelezte,
hogy országos viszonylatban három megyei kórház
kapott regionális szorzót. Sérelemzte, hogy a
magasabb ágyszámú, magasabb minősítésű graduális
és postgraduális képzést is folytató DOTE Traumato-
lógiai Tanszék, amely regionális központként látja el
feladatait, e szorzót még a mai napig se kapta meg.

Szegedi Gyula klinikai rektorhelyettes egyetértve
Bíró Vilmos professzor felszólalásával, s az egyedi
szorzók jelentőségével, jelezte, hogy illetékes helyen
a megfelelő szorzó megállapítását szorgalmazni
fogja.

Tudományos rektorhelyettesi beszámoló

Fésüs László tudományos rektorhelyettesi beszámó-
lójában bejelentette, hogy a tanszéki önértékelő
megbeszélések lezajlottak, sok tanulsággal. Jelezte,
hogy a közeljövőben „blokkokban” való megbeszélé-
sekre kerül sor a Ph. D. képzéssel, valamint
graduális, postgraduális szakmákkal kapcsolatban.
Kérte a jelenlévőket az üléseken való aktív részvé-
telre. Tájékoztatót adott arról, hogy külföldi látoga-
tókat kért fel arra, hogy egyfajta előakkreditálás se-
gítségével támogatást nyújtsanak egyetemünk szá-
mára az Országos Akkreditációs Bizottság irányában.
Lehetőség nyílik néhány külföldi egyetem professzo-
rának a DOTE-ra látogatására. A professzorok be-
kapcsolódnak az akkreditációs munkába. Ad hoc bi-

zottságokkal, TOK-os hallgatókkal találkoznak és tárgyalnak, TOK-os előadásokat látogatnak meg. A fogorvosképzésben is számítnak ilyen jellegű látogatásra, mód nyílik a Stomatológiai Klinika munkájának értékelésére.

A Ph. D felvétellel kapcsolatban szólt a hallgatók számának növekedéséről, amennyiben 50 nappali és 100 feletti levelező Ph. D hallgató nyert felvételt.

A DOTE publikációs etikai kódexének témája a következő tanácsulésen kerül előterjesztésre. Rámutatott arra, hogy e kódex nagy jelentőségű az egyetem tudományos megítélése szempontjából. Szavazás történt az év legjobb klinikai témájú közleményének odaítéléséről. A díjra a tudományos bizottság első alkalommal írt ki pályázatot, amelyet a bírálóbizottság Imre Sándor egyetemi docensnek (Kórleltani Intézet), Fekete István egyetemi docensnek (Ideg- és Elmegyógyászati Klinika) ítélte oda.

Bejelentette, hogy a kutatási és fejlesztési albizottságot a tudományos bizottság megválasztotta. A bizottság tagjai: dr. Aradi János, dr. Boda Zoltán, prof. Édes István, dr. Erdődi Ferenc, dr. Gödény Sándor, prof. Hernádi Ferenc, prof. Kovács Péter, dr. Nánási Péter, dr. Polgár Péter, dr. Szabó Imre, dr. Tretyánszky Zoltán.

Az e-maillal kapcsolatban elmondta, hogy az üzenetek küldése beindult. Az e-mail címek eljuttatására kérte a jelenlévőket, felhívva a figyelmet az információk fontosságára.

Musztek László elnök a második napirendi ponttal kapcsolatban felvetette az Izotópdiaosztikai Laboratórium önállóításának és bővítésének témáját.

A nukleáris medicina egy olyan új, fejlődő szakma, melynek reprezentációjára szükség van. Fontos, hogy ez a reprezentáció elérje az önálló egység szintjét. A Nukleáris Medicinaközpont tanszékesítése nem valósulhat meg, mivel jelenleg ennek az intézetnek nincs tartós munkaviszonyban álló vezetője.

A Radiológiai Klinika keretein belül történik a nukleáris medicina oktatása. Posztgraduális szinten a szakma kettévált, tehát egy önálló diszciplína keletkezett.

Szervezeti kérdések

Szegedi Gyula rektorhelyettes a DOTE Szervezeti és Működési Szabályzatának módosításával foglalkozó 3. napirend első témájával kapcsolatban szólt a munkáltatói jogokról általánosságban, majd kifejtette, hogy a művelődési miniszter a rektorral kapcsolatos munkáltatói jogokat részben magánál tartotta, részben az Egyetemi Tanács hatáskörébe adta. A leadott jogkörrel kapcsolatban a tanács egyetértett abban, hogy ezt nem egyetemi tanácsi minőségben lenne célszerű gyakorolni, hanem egy bizottságon keresztül.

Több javaslat hangzott el a rektorral kapcsolatos munkáltatói jogkör gyakorlásával kapcsolatban. Végsőül az Egyetemi Tanács úgy döntött, hogy ennek a jogkörnek gyakorlására az egyetem volt rektoraiból alakult bizottságot kéri fel.

Utalt arra, hogy a rektori pótdíjat július óta ezidáig még nem állapították meg. Erre vonatkozóan kérte az Egyetemi Tanács véleményét.

Kapusz Nándor egyetemi főtitkár hozzászólásában elmondta, a művelődési és közoktatási miniszter saját hatáskörébe tartozónak tekinti a rektori pótdíj megállapítását. Az elmúlt években 1993-ig a miniszter a pótdíjat havi 50 000 Ft-ban állapította meg. 1993. év szeptemberétől ez a gyakorlat megszűnt, a közalkalmazotti törvényben a maximális III A/I értéket adták meg, ami 24 000 Ft-ot jelentett. Azokban az intézményekben, ahol rektorválasztásra került sor, a minisztérium felhívására új javaslatot kell tenni a rektori pótdíjra vonatkozóan. Javasolta az Egyetemi Tanácsnak a rektori pótdíj 10 A/I-ben történő meghatározását, illetve a javaslatnak a minisztériumba történő terjesztését, annak tudatában, hogy ez nem kompatibilis a közalkalmazotti törvénnyel, mintegy jelezve annak tarthatatlanságát.

Musztek László elnök az új tanszékek kialakításával kapcsolatos napirend tárgyalásának bevezetéseként elmondta, hogy egyetemünk ez ideig nem élt kellő mértékben a tanszékesítés lehetőségével, s mindössze egy tanszék működik a Kenézy-kórház területén: a traumatológiai tanszék. A tanszék létesítése két esetben látszik indokoltnak: a szakmák önállóvá válása esetében, másrészt az újkor akkreditációjának feltételeként. Jelen esetben az Ideg- és Elmegyógyászati Klinika önálló pszichiátriai részlegének az önállóítása, valamint a Stomatológiai klinika önálló karrá fejlesztésének igénye teszi aktuálissá a kérdés felvetését. Indokolja az önállósítást továbbá az oktatási struktúrában az önálló diszciplínák markáns megjelenése is. Több támogató hozzászólás, valamint a gyakorlati megoldásra vonatkozó javaslatok után az Egyetemi Tanács döntött a pszichiátriai tanszék, valamint a Stomatológiai Klinika keretében paradontológiai, ill. konzerváló (restauratív) fogászati tanszék megalakítása mellett.

A DOTE Szervezeti és Működési Szabályzatának módosítására irányuló napirenden belül a promóciós bizottság létrehozásának indokolásában rámutatott arra, hogy a jelenlegi kiválasztási és utánpótlási struktúránk elavult. Erre az akkreditáció folyamán a vezető kiválasztás és utánpótlás kérdésének a felvetése hívta fel a figyelmet. Az előmenetel, a szakmai fejlődés kérdése izoláltan, egyes szaktanárságok által kerül felülvizsgálatra. Az egyetem fejlődése szempontjából kívánatosnak tartotta, hogy az egyetem különböző működési területei megfelelő módon képviselve legyenek a promóciós bizottságban. Miután az Egyetemi Tanács egyetértett a bizottság létrehozására irányuló javaslattal, előterjesztett a bizottság személyi összetételére vonatkozó, indokolt indít-

ványát, amelyet az Egyetemi Tanács egyénenkénti titkos szavazással jóváhagyott. A promóciós bizottság társelnökei: Antal Miklós egyetemi tanár, Berta András egyetemi tanár. Tagjai: Gergely Lajos egyetemi tanár, Édes István egyetemi tanár, Ádány Róza egyetemi tanár, Márton Ildikó egyetemi docens, Tózsér József egyetemi adjunktus, Kappelmayer János egyetemi adjunktus.

Az Egyetemi Tanács Szegedi Gyula rektorhelyettes előterjesztésében a klinikai bizottság hatáskörébe tartozó albizottságok vezetőinek a megválasztását hagyta jóvá. Eszerint az ápolási albizottság elnöki tisztébe Borsos Antal egyetemi tanárt, az infektológiai és farmakoterápiás albizottság elnöki tisztébe Maródi László egyetemi docent, a minőségbiztosítási albizottságba Boján Ferenc egyetemi tanárt választotta meg az Egyetemi Tanács.

Fésűs László rektorhelyettes előterjesztésében, a tudományos bizottság támogatásával a Közegészség-tani Intézet és a II. Számú Belgyógyászati Klinika közös javaslatára az Egyetemi Tanács jóváhagyta Giovanni de Gaetano professzornak, a „Mario Negri” Farmakológiai Kutatóközpont Santa Maria Imbaro-i Intézete igazgatójának tudományos munkássága, valamint egyetemünkhöz fűződő gyümölcsöző kapcsolata elismerésül a *honoris causa universitate* cím adományozását.

Pro Universitate

Fésűs László tudományos rektorhelyettes javaslata alapján az Egyetemi Tanács a *Pro Universitate* emlékérmét adományozta az előző rektori vezetőség tagjainak 1991. február 6-tól 1995. június 30-ig vállalt vezetői tevékenysége elismerésül, Gergely Lajos professzornak, az egyetem volt rektorának, Kovács László professzornak, az egyetem volt oktatási rektorhelyettesének, Módos László professzornak, az egyetem volt oktatási rektorhelyettesének és Péter Mózes professzornak, az egyetem volt klinikai rektorhelyettesének, Oláh Éva egyetemi tanárnak, a TDT volt elnökének, a tudományos diákköri mozgalom elkötelezett támogatásában éveken át végzett tevékenysége elismerésül.

A közbeszerzési törvényhez kapcsolódó, a három vidéki orvostudományi egyetem részéről együttesen az Euromedic céggel kötendő szerződést ismertető napirendet Kecskés Gábor gazdasági főigazgató terjesztette elő. Elmondta, hogy a november elsejétől hatályba lépő közbeszerzési törvény létrejöttét több tényező indokolta, többek között az, hogy az államilag támogatott intézmények beszerzési költségei a vártnál magasabban alakultak. E törvény az orvostudományi egyetemekre is vonatkozik. Hangsúlyozta, hogy mindent meg kell tenni annak érdekében, hogy egyetemünk megfelelően a közbeszerzési törvény előírásainak, a beszerzés összegét a lehető legalacsonyabb szinten tartsa. Ennek egyik lehetséges módja az Euromedic szerződés.

Az Egyetemi Tanács tagjainak megküldött írásbeli tájékoztató, valamint a szóbeli kiegészítést kísérő élénk, minden részletkérdésre kiterjedő vitát követően a tanács a szerződés megkötését jóváhagyta.

Muszbek László tájékoztatta az Egyetemi Tanácsot arról, hogy az előző ülésen megvitattott – a DOTE Gyermek Műveseállandóság és a Gambro cég között létesítendő szerződés megkötése időközben – a cég visszalépése miatt – megghiúsult, ami súlyosbítja az állandóság működtetési problémáit.

Az ülés utolsó napirendjeként – Kecskés Gábor gazdasági főigazgató előterjesztésében – a tanács megvitatta egy ad hoc bizottság és a gazdasági bizottság által kidolgozott laboratóriumot a különböző vállalkozási formák meghonosítása, valamint a háttértevékenységek vállalkozásba adása során érvényesítendő elvekről és eljárásokról. Az Egyetemi Tanács szavazással döntött arról, hogy milyen esetekben kell kérni az Egyetemi Tanács állásfoglalását, s mely esetben dönt a rektor, illetve mely döntések előkészítésébe kell bevonni a DOTESZ és a KAT képviselőjét.

A Debreceni Orvostudományi Egyetem Tanácsa 1995. november 27-én tartotta 1995/96. tanévi III. rendes ülését Dr. Muszbek László rektor elnöklésével.

A szokásos rektori beszámoló keretében tájékoztatta az Egyetemi Tanácsot Dr. Lépes Péternek, a Népjóléti Minisztérium helyettes államtitkárának és Dr. Forgács Iván minisztériumi biztosnak egyetemünkön tett látogatásáról, akikkel az egyetem vezetősége eszmecsere-t folytatott az intézmény működését és fejlődését érintő kérdésekről, majd megtekintették a School of Public Health jövőbeni otthonának helyet adó Kassai úti volt szovjet laktanya területét.

Beszámolt Yoshimoto Tanaka úrnak, japán budapesti nagykövetének egyetemünkön tett látogatásáról, melyre a Patológiai Intézetben működő Japán - Magyar Elektronmikroszkópos Centrum egy éves sikeres működésének megünneplése alkalmából került sor. A japán nagykövet rövid házi ünnepség keretében újabb értékes kiegészítő műszerekkel ajándékozta meg a centrumot. A japán delegáció részt vett egyetemünk hagyományos "Gólya-bálgán" is. A kedvezően alakuló japán-magyar kapcsolatok új momentumaként jelezte a rektor egyetemünk azon szándékát, miszerint be kívánjuk vezetni a japán nyelvoktatást.

Örömmel közölte a Magyar Közlönyben megjelent azon hírt, miszerint egyetemünk Nyíregyházi Egészségügyi Főiskoláját a Kormány karrá minősítette, következésképpen a DOTE általános orvosi és főiskolai karra tagozódik. Az egyetem SZMSZ -át ennek megfelelően módosítani kell.

Tájékoztatta az Egyetemi Tanácsot a Kossuth Lajos Tudományegyetem vezetőivel megkezdett tár-

gyalásról a KLTE tulajdonában lévő Benczur Kollégium megvásárlásáról, amelyet a DOTE fejlesztési problémáinak megoldására kívánna felhasználni, pl. a Pszichiátriai Tanszék elhelyezésére. Az ET felhatalmazta az egyetem vezetését az ingatlan megvásárlása ügyében folytatandó tárgyalásokra. Első napirendként az ET megválasztotta a Szervezeti és Működési Szabályzat átdolgozására hivatott bizottság elnökét és tagjait. Eszerint: az SZMSZ Bizottság elnöke: Dr. Fésüs László egyetemi tanár, tudományos rektorhelyettes, tagjai: Prof. Csécsi György, Prof. Csiba László, Prof. Keszthelyi Gusztáv, Dr. Várölygi Jánosné, egészségügyi főiskolai adjunktus, Dr. Mátyus László egyetemi docens, Dr. Mándi Barnabás egyetemi docens, Dr. Paragh György egyetemi docens, Dr. Lukácskó Zsolt egészségügyi főiskolai főigazgató, Pozsonyi Zoltán gazdasági főosztályvezető, Bacska István a DÖK elnöke, állandó meghívottjai: Nagyné Dr. Matúz Éva jogtanácsos, Dr. Pap Uzonka egyetemi docens.

Az elnök jelezte, hogy december 8-án egyetemünkre látogat James E. Cofer professzor, az Arkansasi Egyetem pénzügyi és adminisztratív igazgatója, aki részt vesz a magyar egyetemek strukturális újjászervezésének, átalakításának elvi támogatásában és e témakörrel előadást is tart. Előadásának címe: Az amerikai egyetemek oktatási struktúrája, lehetséges magyarországi változatok.

Az elnök tájékoztatta az Egyetemi Tanács tagjait a következő évben lejárató tanszékvezető egyetemi tanári megbízásokban érintett professzorokról és ismertette a meghosszabbítás ügyében javaslatételre felkért ad hoc bizottságok névsorát. Dr. Kakuk György 2 évre szóló igazgatói megbízása ügyében a klinika orvosainak petícióját elfogadva úgy döntött az ET, hogy Kakuk György professzor tanszékvezetői megbízásának lejártakor ne kerüljön a tanszék újból meghirdetésre, hanem tanszékvezetői tevékenységének értékelésére ugyancsak egy ad hoc bizottságot kérjen fel, amelynek javaslata alapján dönt majd az ET a meghosszabbítás időtartama kérdésében.

Bejelentette, hogy ez évben is sor kerül a központi bérmegetakarításból keletkezett jutalom elosztására, amelynek összegéről a szervezeti egységek vezetése illetékes dönteni. Ugyancsak sikerült a 13. havi fizetésre fedezetet biztosítani, ami december 29-én kerül kifizetésre.

Dr. Fésüs László tudományos rektorhelyettesi beszámolójában örömmel jelentette, hogy lezárult az akkreditációs folyamat első, - önértékelő - fázisa. Ezzel kapcsolatban az ET tagjai két írásos dokumentumot kaptak: Az egyik - "Az intézmény önértékelésének folyamata és az önminősítés indokolása" című, - a másik " A Debreceni Orvostudományi Egyetem küldetésnyilatkozata" című előterjesztés.

A dokumentumokhoz fűzött szóbeli kiegészítésében hangsúlyozta, hogy a DOTE Akkreditációs Bizottsága az általános orvosképzés területén az intéze-

tek és klinikák többségének a teljesítményét "kiváló"-ra, a fogorvosképzés területén "erős"-re, - a főiskolai szakok közül hármat "kiváló"-ra, egyet "erős"-re minősített. A DOTE Akkreditációs Bizottsága ezek összegzését tartalmazó jelentését küldte el az Országos Akkreditációs Bizottságnak (OAB). Az OAB illetékes bizottságai várhatóan februárban látogatnak egyetemünkre. Az ET nagy többséggel elfogadta a DOTE akkreditációs önértékelésére vonatkozó jelentést.

Dr. Fésüs László tudományos rektorhelyettes előterjesztésében tárgyalta meg az ET a DOTE küldetésnyilatkozatának tervezetét. Elmondta, hogy ilyen nyilatkozattal egyetemünk ezideig nem rendelkezik, holott ez az európai, amerikai és világegyetemek gyakorlatában általánosan alkalmazott dokumentum. Az előterjesztést élénk érdeklődés fogadta. Az ET a nyilatkozatot - néhány módosító javaslattal - elfogadta.

Az akkreditáció folyamatának fontos részeként terjesztette az Egyetemi Tanács elé Dr. Fésüs László tudományos rektorhelyettes a Tudományos publikációk etikai normái című elaborátumot, amelyet szokatlanul élénk és rendkívüli igényességre, pontosságra törekvő vita után a módosító javaslattal az ET elfogadott.

A Magyar Tudományos Akadémiával kötendő kutatási megállapodás című dokumentummal kapcsolatos szóbeli kiegészítésében az előterjesztő Dr. Fésüs László tudományos rektorhelyettes elmondta, hogy korábban az egyetemi kutatóhelyeken tevékenykedő akadémiai munkacsoportok működését a Népjóléti Minisztérium és az MTA közös megállapodása alapján a Debreceni Egyetemek Kutató Szervezete (DEKSZ) koordinálta. Miután a főfelügyeletnek a Népjóléti Minisztérium hatásköréből az MKM hatáskörébe történt áthelyezésével a pénzügyi feltételrendszere is megváltozott, december 31-én a DEKSZ is megszűnik. A megváltozott szervezeti struktúra miatt a Köztudományi Akadémia és az autonóm egyetemek közti új típusú megállapodásban kell szabályozni a kutatási és oktatási kapcsolatokat. Az MTA-val egyeztetett megállapodás tervezet két változatot tartalmaz. A két változat között az a különbség, hogy az egyik 4 órában limitálja az MTA álláson levők oktató munkában való részvételének lehetőségét. Ez utóbbi variánst az ET nem hagyta jóvá, a megállapodást igen.

A DOTE egészségügyi informatikai rendszeréről Dr. Pethő Attila, az Informatikai Laboratórium vezetője terjesztett elő írásos tájékoztatót. Az anyaggal kapcsolatban számos kérdés és észrevétel hangzott el. Az Egyetemi Tanács a hosszúra nyúlt vita végén úgy foglalt állást, hogy a tájékoztatót nem fogadja el, hanem felkéri a Laboratórium vezetőjét egy részletes, - a vitában felvetett kérdésekre, problémákra is választ adó - beszámoló benyújtására a Tanács egyik ülésére.

Új arc a professzori karban

Tóth Csaba professzor ez év júniusában kapta meg egyetemi tanári kinevezését Göncz Árpád köztársasági elnöktől, és júliustól az urológiai klinika igazgatója.

Bár szakmai előélete nem Debrecenben zajlott, neve nem ismeretlen városunk urológusai körében. A legendás osztályalapító Diószeghy főorvostól tudom, hogy a percután vesekőeltávolítás módszerét Tóth Csaba doktortól tanulták a nála gyakorló orvosok. Kértem professzor urat, idézze fel eddigi pályafutását.

– Diplomámat a szegedi orvosegyetemen 1964-ben kaptam meg. Szentesen Bugyi István professzor mellett kezdtem el dolgozni. Sebésznek készültem, szakvizsgámat 1968-ban tettem le. Majd 1972-ben urológiából szakvizsgáztam. Egy évre rá Németországba kerültem, tanulmányútra. Utána az urológiával foglalkoztam. Szentesen nem volt addig urológiai osztály. Én alapítottam meg, azóta is 25 ágygal működik. A vesekövek témaköréből kandidátusi fokozatot szereztem 1980-ban. A Szentesen töltött 23 évi munka után újra Németországba mentem, ahol megismerkedtem a percután vesesebészettel. Ahogy hazajöttem, először saját pénzen vettem egy nephroszkópot. Felfigyelt ránk Szentes városa, s megajándékozta az osztályt egy hatalmas műszerparkkal. Az erre való pénzt Szentes város lakossága adta össze. Kelet-Európában elsőként, egy kisvárosi kórház kis osztályán indult meg Magyarországon az endoszkópos vesekősebészet. E témakörből született egy könyvem, mely 1987-ben jelent meg. A kecskeméti megyei kórház urológiai osztályát vezettem hét és fél évig. Ott is a prosztatata-, a vesesebészettel, a feltárási műtétekkel foglalkoztam. Az öntvénykövek percután sebészetéből

1991-ben az orvostudományok doktora minősítést szereztem meg. Az amerikai központ vezetőjétől kaptam egy elismerő levelet, miszerint a világon a legtöbb öntvénykövet az általam vezetett team távolította el.

– *Jelenleg milyen tudományos témákkal foglalkozik, s milyen további tervei vannak?*

– Arra kevés a lap terjedelme, hogy mindet felsoroljam... De hogy mi a realitás? A percután uréterre és vesére vonatkozó ureteroszkópos és prostata eltávolításos műtéteket szeretném továbbfejleszteni, célom az e téren szerzett tapasztalataimat átadni munkatársaimnak. Mint újdonság, a lézersebészet foglalkoztat. Négy hónapja már igen szép sikereket értünk el ezen a téren.

– *A klinika felszereltsége korszerűsítést kíván-e?*

– A régi műszereket csaknem mind újabbra kellene cserélni. Az új eljárásokhoz új műszerek szükségesek. Kecskeméten már sikerült bevezetnem a laparoszkópos urológiát, itt még ezt anyagi eszközök híján nem tudtam elérni.

– *Ha új vezet kerül egy intézmény élére, az mindig változásokkal jár. Saját elképzelései, tervei szerint alakíthatja, jobbíthatja egy klinika életét, működését. Tudna tájékoztatni szándékairól az eltelt néhány hónap után?*

– Mindenekelőtt a betegekért vagyunk, tehát elsődlegesen a gyógyítást kell minél magasabb szinten ellátni. Nem szeretném, ha a szétforgácsolódás veszélyébe sodródnánk. Nem szeretnék minden területet magas szinten művelni. Viszont több területen szeretném, ha országosan vezető szerepet érnék el, a betegeket érintő közvetlen gyógyeljárások, figyelem, gondozás, több betegcsoport vonatkozásában. Egy orvos nemcsak akkor jó szakmailag, ha

ő képes jól gyógyítani a betegeket, hanem akkor jó, ha tudását kollégáinak is átadja. Az oktatási pályám kezdete óta szívügyem volt. Erre most tág területem nyílt. Az sem rendített meg, hogy kezdetben csak egy-két hallgató lézengett az előadóteremben. Gyakorlati ember lévén rögtön rátapintottam a lényegre, hogy hétfőn reggel 8-kor nehéz összehozni a hallgatókat. A diákképviselőkkel megbeszéltem, hogy bármelyik délután hajlandó vagyok órát tartani, csak adjanak arra alkalmat, hogy átadhassam, amit szeretnék. Előadásaimra ezt követően 50–60 diák járt... Nemcsak én, ők is jól érezték magukat az előadásaimon. Az eddig letett vizsgáikkal meg vagyok elégedve. Jó, megalapozott tudással válhatnak szakmájukat értő orvosokká. Emiatt a szakmai alapokat nagyon szigorúan megkövetelem. A kutatásban munkatársaimmal figyeljük az újabb lehetőségeket, s vállaljuk az újabb területek kihívásait. Remélem, több tudományos dolgozat születik, szeretnék tudományos minősítetteket nevelni.

– *Sok fiatal orvos dolgozik az urológiai klinikán. Milyen lehetőségeik vannak az ön vezetésével? Minden szakterületen gyakorlottak legyenek, vagy biztosít a specializálódásra is lehetőséget?*

– Ha már most kategorizálnám, „zsákba húznám” az embe-reimet, úgy érzem, az rossz lenne. Figyelem őket, ki mire képes, ki miben tehetséges, ki mire alkalmas, mihez van kedve? Ha én egy szertornászt magasugrásra kényeszeríték, vagy ha egy magasugrót szertornára, abból semmi jó nem születik. A magasugróból a magasugrásban, s a tornászból a tornában csinállok országos bajnokot. Másképp nincs értelme az együttműködésnek.

Pásztor-Balogh Judit

A Medikus Könyvesbolt

A Medikus Könyvesbolt 1992 szeptembere óta működik a DOTE Elméleti tömb földszintjén, mint a Bibliofil Kft. Ady Endre Könyvesboltjának fióküzlete.

A helyiséget egyetemi költségvetésből alakították ki, a működtetők bérleti díjat fizetnek. A tankönyveket évfolyamonkénti bontásban helyezték el a polcon, a térítéses orvoscépzésben tanulók részére angol nyelvű jegyzeteket és szakirodalmat is árusítanak. Két kedves hölgy dolgozik eladóként itt, Gellért Istvánné és Bákonyiné Berze Katalin. Őket kértem, mutassák be a boltjukat.

– Milyen jellegű könyveket, kiadványokat árusítanak?

– Elsősorban orvosi szakkönyveket, tankönyveket, jegyzeteket, kisebb mennyiségben szépirodalmat, képzőművészeti kiadványokat árusítunk.

– Ha a vevők jelzik, hogy esetleg más igényeik is vannak, mint ami az adott pillanatban kapható a könyvesboltban, a készlet bővítésénél ezt figyelembe veszik-e?

– Természetesen. Igyekszünk az Ady Könyvesbolt készletéből beszerezni mindent, ami ott kapható, azt nálunk is meg lehet vásárolni. A hallgatók kérésére kezdünk el kazettákat, képeslapokat árusítani.

– Mennyire ismert a hallgatók és a dolgozók körében ez az üzlet?

– A dolgozók talán kevésbé tudnak rólunk, még mindig előfordul, hogy tanácstalanul keresgélnek bennünket. A hallgatók rendszeres vevőink. Érthetően szeptember hónapban, tanévkezdéskor legnagyobb a forgalom. A klinika területén tájékoztató tábla jelzi, hogy létezőnk. De nemcsak klinikaiak vásárolnak nálunk. A gyakorló orvosok a városból, a kórházból, de még Miskolcra, Szegedre és Berettyóújfalu kórházból, a hallgatók közül a gyulai és a nyíregyházi egészségügyi főiskoláról is többen nálunk szereztek be szakkönyv-szükségletüket. Ha valamilyen kongresszust az Elméleti tömbben rendeznek, akkor az ország minden részéből ideérkező orvosok is benéznek hozzánk.

– Az újdonságok milyen átfutási idő után kaphatók?

– Párhuzamosan kapjuk az Ady Könyvesbolttal. Az országos megjelenést követően szinte azonnal árusíthatjuk mi is. A Medicina Kiadóval és a Springerrel van egy szerződésünk, ha egy új szakkönyv megjelenik, azt automatikusan szállítják nekünk is.

– Kedvezményes vásárlási lehetőséget tudnak-e biztosítani a hallgatóknak?

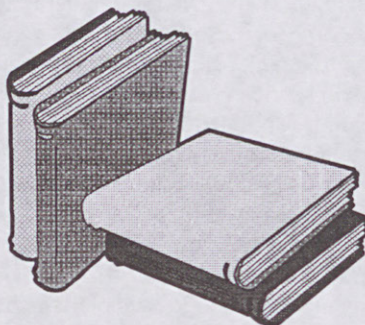
– Mi nem, de az egyetem ad a hallgatóknak tankönyv hozzájárulást minden tanév elején. Tavaly

egységesen 6000 forint volt ennek az összege. Ez évben megkért bennünket a Tanulmányi Osztály, hogy évfolyamonként állítsuk össze, mennyibe kerül egy hallgatónak az esedékes tankönyvek beszerzése, és e lista alapján differenciált támogatásban részesítették a hallgatókat. Akciós áron, féláron kapható a Sebészeti zsebkönyv. Kedvezményes áron adunk el horoszkópos és meditációs zenés műsoros kazettákat.

– Érezhető-e visszaesés a vásárlási kedvben a könyvek árának folyamatos emelkedése miatt?

– A tankönyv-vásárlásban nem, az szükséges, ezért azt megveszik a hallgatók. A szakkönyveket régebben, míg olcsóbb volt, szívesebben vették, mint most. Jelenleg a Gyerekgyógyászat új kiadása, a Gyógyszerkódex, és a Klinikai kardiológia a legkeresettebb az újdonságok közül. Egyébként a tankönyveket az egyetem vásárolja, az árát is ő határozza meg, mi csak eladjuk. A jegyzetek a Klinika nyomdájában készülnek, ennek az árba sincs beleszólásunk. Sokszor ér bennünket az a vád a hallgatók részéről, hogy milyen magasra felvittük az árakat. Ez tévedés, az árak alakulásába mi nem szólhatunk bele, azt az egyetemi vezetés állapítja meg.

Pásztor-Balogh Judit

Az egyetemest kereső művész

A DOTE Elméleti Galériában rendezték meg Gáll Gábor kiállítását Eucharistia címmel. Neve bizonyára sokak által ismert, nemcsak alkotásai, hanem tavaszi, úgynevezett „művészvitaként” emlegetett írásai miatt.

– A tárlat címe mit takar?

– Az eucharistia ógörög szó, jelentése: hálaadás, avagy úrvacsora. Mindkét értelmezése látható a tárlaton. Vágyam, hogy egy olyan gondolati forma jelenjen meg a kép előtt álló emberben, ami valami módon az Isten felé fordulását elősegítheti.

– Nemcsak bibliai és kultúrtörténeti témák jelennek meg a festményeken. Világtörténelmünk negatív alakjai, Marx, Engels, Lenin, Sztálin, Hitler is szerepel a képeken.

– Ha így közelítenek hozzám, hogy ezek a múlt negatív hősei, akkor engem nem értenek meg. Itt nem erről van szó. Ezek az emberiség kultúrtörténetében megtörtént esetek, melyek bizonyos értelemben fogalmi szintre emelkedtek. Azokat a negatívumokat, amelyek egy materialista impulzushoz kapcsolódnak, legegyszerűbb képi-fogalmi elemhez, mondjuk Marx sziluettjéhez kapcsolni. Ezek ma és itt esszenciálisak. Engem minden foglalkoztat, ami az emberrel történik, az egész kultúr- és gondolati kör. Mindenhol azt az erőfeszítést szeretném megtalálni, ami az Isten felé fordulásból ered. Ezeket új formában, saját koncepcióm szerint próbálom újrafogalmazni.

– Egyfajta „fricska”, ahogy három alak egy képen, vonásaik egy arcon láthatók. Ami ráadásul egy borotvareklám. Nem is beszélve az újfajta „ikonokról”.

– Régebben kerültek hozzám restaurálásra ikonok. Ezek helyreállításért „hálából”-e vagy pénzért, katonai sátorváznakat kaptam, gondolván, ezek festésre is jól használhatók. Bennem is pénzért fogalmazódott meg a képek ötlete. Az ikonfestészet hazája

Oroszország, egyik legnagyobb alakja Andrej Rubljov. Az orosz nép lelkeségét az ortodox alapállását ismerve feltétel nélkül elfogadták például a cáratyuskát, akit Isten által följük rendeltnek hittek. Ha ezt elvették ettől a néptől, akkor utána ugyanaz történik, csak most egy másik embert fogadnak el ugyanúgy. Ez Lenin volt. Ezért ábrázoltam őt egy ikoni szerkesztésben, amely természetesen az apostoli körnek jár ki. Nyilvánvalóvá téve ezzel azt, amit összeegyeztethetetlen. Tehát itt nem arról van szó, hogy valaki szereti-e vagy sem Lenin elvtársat. Itt egyszerűen képi elemek szintjén van összehozva az a két minőség, ami nem tűri egymást. Így téve újra aktuálissá a választást.

A marxos Lenint – ahol Marx a sziluett, Lenin az arc, Sztálin a bajusz – egy régi kongresszusi képből montíroztam össze. Bombasztikus jellege miatt reklámhordozó ereje van, így felajánlottam egy borotvák gyártó világcég gigantplakát-pályázatára.

– Milyen eszmerendszerhez, gondolkodáshoz áll közel az a világ, amely képein tükröződik?

– A krisztocentrikus gondolkodás áll hozzám legközelebb. Az evangéliumi ember számomra mindig vonzó. Egyszerűen nem is tudom másképp elképzelni a létet.

– A Neptun 11 Művészeti Védnökség kiáltványának fogadott el egy ön által megfogalmazott párbeszédesszerű esszét. Kiket foglal magába ez a csoport?

– Az 1960–70-ig született alkotókat próbálta a csoport tömöríteni, 11 országból a művészet különböző ágaiból. Az ezoterikus tudományokban járatanok számára ez nem sokat mond: ez alatt a tíz év alatt a Neptun bolygó a Skorpió jegyében tartózkodott. Az igazsághoz való viszonya azoknak az embereknek, akik születési képletében ez benne van, nagyon sajátos. Ez egy eléggé markáns korosztály, mely erre a minőségre szerveződött csoporttá. Párbeszédesszerű esszém lényege: egy igazán

valamit magára adó szellemiség ma nem igényel, és nem is tűr el szellemi felügyeletet. Ebben az érzelmi ingoványban, ebben a szellemi latyakban, a rendcsinálásban az első lépés: az önismeret megszerzése, annak biztos tudása, mire teremtettünk.

– Hogyan született a kiállítás megnyitóján dedikált kötete, amely a holland Affabre Kiadó támogatásával jelent meg?

– Ez a kiadvány úgy született, mint a mesében, még számomra is csoda. Általában mindenki a kiállítási lehetőségekért harcol, mintha azzal mérhető lenne bármiféle minőség, hogy hány kiállítás volt valakinek. Nem az dönt, hogy nekem száz vagy ötszáz kiállításom volt. Saját eszközeimhez mérten baráti és ismerősi körben adtam közre fotókat, fotóalbumokat képeimről és ezek követhetetlen utakon kóboroltak Európában és így kerültek el az Artis Card egyik munkatársához. Ez a cég '93-ban szerződést kötött velem. Megbízást adtak egy távol-keleti sorozat elkészítésére, amiből semmi nem lett, helyett másik három képet választottak. Az Affabre Kiadó érdeklődését pedig az Atelier európai magazinban megjelent rövid bemutatkozásom keltette fel. A kötet tiszteletdíját felajánlottam a fiatal művészeket támogató Fehér Galamb Alapítványnak.

– Van-e művészi ars poeticája?

– A művész nem leckefelmondó. A tehetséget isteni adománynak tekintem. E világban ez lehet iskolázni és csiszolni – de önállóan! Amit az ember igaznak érez, azt tegye! Önállóan kell megtapasztalni mindent, hogy a Tudás tényleg és igazán a birtokunk legyen. De kell lenni mind ehhez egy egészséges koncepciónak. Az evangéliumi szemlélet számomra meghatározó. Az ember egész életében az egyetemest keresse, és mindent annak rendeljen alá!

Pásztor Balogh Judit

Húszéves a III. Sz. Belgyógyászati Klinika

A III. Sz. Belgyógyászati Klinika fennállásának 20. évfordulója alkalmából tudományos ülést rendeztek december 11-én a Debreceni Akadémiai Bizottság székházában. Dr. Muszbek László, az egyetem rektora köszöntötte az érdeklődőket, méltatta a klinika oktató-, tudományos és gyógyítómunkáját, majd dr. Szegedi Gyula, a klinika igazgatója tartott diavetítéssel illusztrált előadást az intézmény munkájáról.

A III. Sz. Belgyógyászati Klinika a jubileum alkalmából egy kis könyvecskét is kiadott, amely áttekintő képet ad az elmúlt húsz esztendőről.

A kiadvány előszavában az egyetem rektora az alábbiakat írta: „Húsz évvel ezelőtt egy kivételesen fanatikus, áldozatkész, tehetséges közösség és vezető vágott neki üres ›kézzel‹, de teli szívvel, tudással és eltökéltséggel a lehetetlen feladatnak, hogy a Pulmonológiai Klinika megüresedő ágyain egy, a legmagasabb szintű követelményeknek is megfelelő belgyógyászati klinikát hozzon létre.

Az objektív feltételek és lehetőségek alapján ez a vállalkozás eleve kudarcra ítéltetettnek látszott, s a külső feltételek az évek folyamán nem sokat javultak. Mégis, 20 év múltán a Debreceni Orvostudományi Egyetemnek van egy olyan III. Sz. Belgyógyászati Klinikája, mely az autoimmun megbetegedések diagnosztikájának és gyógyításának első számú országos centruma, mely a másik két nagy hagyományokkal rendelkező belklinikáinkkal egyenértékű alkotómunkát végez, mely országsszerte híres továbbképző tanfolyamairól, ahol alig tudják kielégíteni a feljük áramló igényeket, melynek tudományos eredményei nemzetközileg széles körben ismertek, s a scientometriai értékelés tanúságai szerint a legjobb a DOTE klinikái közül. Mindez azt bizonyítja, hogy ha a cél a nemzetközi megmérettetést is kiálló magas szint elérése, s ehhez a kivételes vezetői és közösségi akarat és képesség, az objektív feltételek visszahúzó ereje is legyőzhető és a siker nem marad el.”

Húsz esztendő...

Petrányi Gyula klinikai rektorhelyettes kezdeményezte, hogy a tbc. visszaszorulását követően a Pulmonológiai Klinikán belül létesüljön egy általános belgyógyászati osztály. Dr. Szegedi Gyula 1975-ben kapta a feladatot, hogy 100 ágygal szervezze meg az általános belgyógyászati ellátást, hogy távlatokban ez az osztály belklinikává

fejlődjön. Dr. Szabó Gábor, dr. Antal Lajos, dr. Berényi Ernő, dr. Pálóczi Katalin, dr. Horváth Sándor, dr. Sonkoly Ildikó voltak dr. Szegedi Gyula munkatársai.

Hét évvel később a Debreceni Orvostudományi Egyetem Tanácsa kezdeményezte dr. Karmazsin László rektor javaslatára az osztály III. számú belklinikává nyilvánítását, ami meg is történt. Ezekben az években a Klinikai Immunológia kapott hangsúlyt mind a betegellátás, mind a kutatás területén. Ezen belül döntően poliszisztémás autoimmun betegségekkel foglalkoztak, folytatva a Petrányi Gyula professzor által elkezdett munkát. A Klinikai Immunológiához nagyon közel álló területet a nyirokcsomók (immunszisztéma) patológiás elváltozásait tekintették meg profiltémának.

A III. Sz. Belgyógyászati Klinika ágyainak mintegy 50 százalékán debreceni, 20 százalékán Hajdú-Bihar megyei és 30 százalékán pedig regionális, illetve országos feladatokat lát el. Az ágyak 40-50 százalékán speciális profiltémáinak, a klinikai immunológiának, a nyirokcsomós daganatoknak és az angiológiának megfelelő igényeknek tesznek eleget.

1995 első felében a klinikán 2696 beteget kezeltek, az átlagos ápolási idő 7,6 nap, Case Mix Index érték 1,23. Száz klinikai ágyon 105-110 százalékos ágykihasználás volt.

A regionális országos feladatok ellátásában fontos szerepet játszik a III. sz. belklinikája. A poliszisztémás autoimmun betegségek valamennyi formájában az országban a legtöbb beteget itt gondoznak. A klinikai immunológia egyéb területeit is intenzíven műveli (immunhiányos állapotok, szervátültetések immunológiai vonatkozásai, daganatok immunterápiája és szervspecifikus autoimmun kórképek). A Hodgkin-kóros és a non Hodgkin lymphomás betegek gondozása és gyógykezelése szintén fontos helyet foglal el.

Természetesen közben kialakult az Immunológiai Laboratórium és Járóbeteg-szakrendelés, megfelelő intenzív osztály is. Az Immunológiai Laboratóriumot sikerült úgy felszerelni, hogy az országban az immunológiai vizsgálómódszerek és vizsgálati lehetőségek legszélesebb skáláját tudják nyújtani.

A klinika munkatársai 1975-84 között 184, 1985-1995 (VIII.) 375 összesen 559 közleményt jelentettek meg. Impact factor: 1975-84 139. 599, 1985-1995 (VIII) 262. 535. Összesen 402.134.

Jelenleg harminchat diplomása van a III. Sz. Belgyógyászati Klinikának.

Veni, Vidi, VÍRUS !

Vigyázzon, az ön gépe is megfertőződhet !

E cikk megírását már régóta halogatom, de a közelmúlt eseményei rákényszerítettek, nem várhattam tovább.

Mi is történt ?

Az Oktatástechnikai Központ végzi a DOTE klinikáiról, intézeteitől begyűjtött "Who is who" adatok összesítését, feldolgozását. A feladatom az volt, hogy több mint 50 mágneslemezzel az adatokat másoljam fel a központi számítógépünkre. Soha nem teszek idegen lemezt vírusvizsgálat nélkül a gépembe. Pár lemeznél a vírusvizsgáló program (*McAfee-SCAN 2.7.7.*) jelzett is JUNKIE nevezetű vírust. A lemezekkel tovább nem is foglalkoztam, a vírus irtására nem volt megfelelő programom. Gépemet kikapcsoltam, majd újraindításnál leellenőriztem, a vírusnak nem volt nyoma. Úgy tűnt. Pár nappal később nagy terjedelmű grafikai munkán dolgoztam, amikor a számítógémem lefagyott azzal az utolsó hibáüzenettel, hogy a beépített merevlemez fizikailag meghibásodott. A folytatás már kálvária volt. Végeredmény: több hónapi munkám visszaállíthatatlanul megsemmisült.

Mi a computervírus ?

Az elnevezés nagyon találó, mert működési elvük nagyon hasonlít a biológiai vírusokéra. Ezek olyan apró programok (vagy csak programrészletek), amelyek a felhasználó tudta nélkül működnek, képesek sajátmaguk reprodukálására és terjesztésére, és rendszerint előbb-utóbb valamilyen kárt okoznak. A kár lehet igen enyhe is, ez azonban nem jellemző, ezért legyünk nagyon óvatosak!

De kinek jó a vírus, egyáltalán hogyan jöttek létre ezek a programozói torzszülöttek? Több elképzelés létezik, ezek közül jó néhányra van saját tapasztalatom. Megboldogult COMMODE 64-es korszakomban egy aranyos programocskát terjesztettek a felhasználók egymás közt. Azt csinálta, hogy a mágneslemez meghajtó (floppy) író-olvasó fejét közvetlenül mozgatta olyan sebességgel, hogy az berezgett, hangot adott ki. De nem akármilyet, zenélt és az "In the mashroom" című dalocskát dűnyögte el. Nem sokáig, ugyanis a lemezegység meghibásodott. Akkor még ehhez a "csúcstechnikához" kevesen értettek, de egyszer csak szerte az országban elkezdte hirdetni magát egy "specialista" aki be tudta állítani a szétrázódott mechanikát, igen busás díjért. Kiderült, a "vírust" – akkor még nem is ez volt neve – a szerelő írta, hogy munkája legyen.

Másik út a programok másolásvédelme. Természetesen bosszantja a programozót, ha a komoly szellemi munkájával előállított programját illegálisan másolják, mert anyagi és erkölcsi kár is éri. Ezért beillesztettek egy olyan részletet a programjukba, amely figyelte a másolást és egy adott idő (v. másol-

atszám) után "megbűntette" a másolót, pld. megformázta a merevlemezt, tönkretéve annak tartalmát, vagy csak a már meglévő munkáját rontotta el. A COREL Draw rajzolóprogram egy régi verziójával történt meg velem, bevallom (már úgy is elévült) illegális másolattal dolgoztam, hétvégén, éjjel, amikor egy előző munkámat betöltve, egy csupa körből álló címert ötszögekre alakított. Persze én ilyen parancsot nem adtam, de csinálhattam bármit elfelejtett kört rajzolni. Többszöri próbálkozásomra kiírta, hogy egy belső számlálója lejárt, nem dolgozik tovább. Úgy is tett és a munkámmal együtt megsemmisítette, letörölte magát. Egy héten belül megvettem a legális verziót, azzal soha sem volt semmi bajom.

A legszörnyűbb viszont az, hogy mindig akadnak torz lelkületű "szakemberek" akik így próbálnak a tudásukkal villogni. Az hogy ez bűn, ez enyhe kifejezés. Az ilyenfajta másolásvédelmet már azóta az egész világon tiltják, ha ennek ellenére ez megtörténne a programfejlesztő örökre távozhat a piacról. De van aki csak a rombolás kedvéért ír vírust, és ez már sérült, terrorista elmére utal. Jó, tudtommal számítógépes vírustól még nem halt meg ember, de lehet hogy idegi alapon több rendszergazda, felhasználó lett beteg, amikor a hatalmas adatállománya, programgyűjteménye, de akár fizikálisan a számítógépe ment tönkre. Egy általam is ismert "szakember" továbbfejlesztette a C64-es vírust, ami az IBM PC-k merevlemezeit fertőzte meg, és működése közben az író-olvasó fejet rezegtette. De most nem hangfrekvenciával, hanem úgy, hogy rezgés közben belekarcolt a lemezbe, annak tartalmát és magát a merevlemezt is véglegesen tönkretéve.

Hogyan fertőznek ?

A *BOOT vírusok* az operációs rendszer betöltő programját támadják meg. A lemeznek ez a területe más célra nem használható, így a vírus viszonylag biztonságban van. Mivel az operációs rendszer betöltése a gép bekapcsolásakor azonnal megtörténik, ezért a vírus is rögtön aktívvá válik és ha új lemezt helyeznek valamelyik meghajtóba, akkor azt is megfertőzi. Ez a lemez pedig – ha *BOOT* lemezként használják – tovább fertőzhet. Az ilyen típusú vírusok általában könnyen felismerhetők, hiszen a lemez már ismert tartalma megváltozik. A fertőzés megszüntetéséhez általában elég a lemez újraformázása.

Az állományt fertőző, *FILE vírusok* a lemezeken található, a rendszer által végrehajtható állományokat fertőzik meg. A programok felépítésének ismerete nélkül nehéz a fertőzés mechanikáját leírni. Egyszerűen: a vírus az állományok végére épül be, és a program indításakor először a vírus lép működésbe. Bekerül a memóriába és bármilyen másik végrehajtható állományt is megfertőz. (Néha már a másolásnál is!) A fertőzés szerencsés esetben felismerhető egy

egyszerű tartalomjegyzék kérésrel. A gyanús állományméret növekedés általában fertőzést jelez. A legbiztosabb védekezés, ha az ilyen programjainkat azonnal letöröljük.

A trójai faló vírusok – nevükhöz híven – egy látványos, nagy érdeklődésre számot tartó, ártalmatlan program belsejében húzódnak meg. Amíg a felhasználó "gyönyörködik" a programban, addig a vírus alattomosan fejti ki tevékenységét. Mivel nincsenek árulkodó jelek, ezért az előzetes felismerésük majdnem lehetetlen. Egyetlen védekezés: ne használjunk ismeretlen helyről származó programokat!

A vírusok között az utóbbi időben két új irányzat jelent meg. Az ún. **lopakodó (stealth)** technika azt jelenti, hogy a vírus a rendszer felett is átveszi az uralmat, és az állományméret növekedését a tartalomjegyzék nem mutatja. A **mutáns** technika azt jelenti, hogy a vírus állandóan változtatja az alakját, amivel a felderítési lehetőségeket nehezíti.

Mi a megoldás ?

- csak eredeti, gyári programokat használjunk,
- óvakodjunk az "ó, drága barátom, ez tutira vírusmentes", és egyéb, ismeretlen helyről származó programoktól,
- a merevlemez tartalmát, legfontosabb állományainkat rendszeresen mentsük ki floppyra,
- rendszeresen ellenőrizzük könyvtáraink tartalmát, a file-ok méretét,
- rendszeresen használjunk vírusfigyelő programot.

Sajnálatos tény, hogy az oktatási intézmények fokozottan vírusveszélyesek a tanulók programmásolási szenvedélye miatt!

A védelmi eszközök két csoportba sorolhatók. A hardware-s védelmek egy, a szakemberek által beépíthető bővítőkártya formájában kerülnek a gépbe. Ezek azonban nagyon gépfüggők és nem is igazán terjedtek el nálunk, ezért nézzük meg inkább a software-s védelmet. Ezeket a programokat vírusfelderítésre-, és megsemmisítésre szakosodott cégek készítik. De ezekkel is nagyon vigyázni kell! Az előbb

említett "szakember" jó pár évvel ezelőtt járta az intézményeket, köztük a DOTE-t is, vírusvédelmi rendszerét kínálva. Jó is volt ez a rendszer, valóban jelezte, írtotta a vírusokat, de ha lejárt az előfizetési díj, önmaga is vírussá alakult. Csak a szakterületen régen tevékenykedő, megbízható referenciákkal rendelkező céget, vállalkozót engedjük a gépünkhöz!

A software-s védelmek két fajtája terjedt el. Az egyik az ún. **rezidens** (tárban maradó) **vírusfigyelő**. Ezek a programok elindításuk után a RAM-ba kerülnek és folyamatosan figyelik a számítógépben zajló tevékenységeket. Ha vírusra utaló nyomokat észlelnek, akkor figyelmeztetik a felhasználót a fertőzés veszélyére. A másik típus a hagyományos programként működő **vírusfelderítő és megsemmisítő** program. Indítása után először a memóriát vizsgálja. Ha ott vírust talál, akkor a lemezeiről nincs értelme kiirtani, mert úgy is újrafertőz. A vírustalanítás előfeltétele ezért a vírusmentes gép, vagyis a tevékenység megkezdése előtt garantáltan vírusmentes floppyról kell indítani a rendszert. A fenti feladatokra általában kiválóan alkalmas a cikk elején említett McAfee programcsalád. SCAN a keresésre, CLEAN az írtásra és VSHIELD a rezidens védelemre. Bár ezeket a programokat rendszeresen fejlesztik, előfordulhat, hogy egy újabb vírust még nem ismer fel, vagy nem tudja írtani. Ez hazánkban fokozottan érvényes, mert a kelet európai "zsenik" sok vírust írnak, McAfee cége viszont az USA-ban van, termékük az ottani vírusokat ismeri. Megoldás erre a hazai vírusfigyelő programok használata. Információim szerint a DOTE Informatikai Laboratóriuma a közeljövőben vásárolni fog egy ilyen rendszert, mely az egyetem összes gépére telepíthető lesz. Addig is egy telefonszám: (06-20) 421-174.

Végezetül, ha már megtörtént a baj és nem vagyunk biztosak a szakszerű megoldásban, ne barkácsoljunk! Állományaink így véglegesen elveszhetnek, melyeket a szakember még meg tudott volna menteni.

Magulya László

Kérdőjel A Debreceni Orvostudományi Egyetem lapja.

Felelős kiadó: dr. Muszbek László rektor.

Felelős szerkesztő: Filep Tibor.

Szerkesztőség: a diákönkormányzat irodájában. Telefon: 411-600/5220. Telefon/fax: 415-753.

(4012 Debrecen, Nagyerdei krt. 98., II-es kollégium, földszint)

Tördelés-tipográfia: Magulya László (Oktatásfejlesztési Központ).

Nyomják: a DOTE házi nyomdájában.

Terjeszti: a szolgáltatási osztály és a diákönkormányzat.